

1. Öğretmenin verilen soruda “a” ve “o” ile “e” ve “ko” hecelerini öğrencilerinin birleştirerek okumalarını ve yazmalarını istediği görülmektedir. Bu durumda öğretmen ses esaslı ilk okuma ve yazma (Birleştirme, Sentezleme, Tümevarım) yöntemini kullanmaktadır.

Cevap: E

2. Soruda verilen seçenekler ilk okuma ve yazma sürecine göre incelenecek olursa;

A) Yazma ve okuma öğretimi birbirlerinden ayrı gerçekleştirilmelidir. (YANLIŞ Çünkü okuma ve yazma etkinlikleri süreçte bir bütün olarak ele alınmalıdır.)

B) Öğrencilerin okuma ve yazma sürecinde birleştirme yöntemine uygun etkinlikler yapması sağlanmalıdır. (DOĞRU)

C) Öğrencilerin okuma ve yazma sürecindeki başarıları ödüllendirilmelidir. (DOĞRU)

D) Öğrenme sürecinde kazandırılacak sesler (harfler) alfabetik sıraya göre değil; belirli ses grupları şeklinde verilmelidir. (DOĞRU)

E) Öğretmenler okuma, yazma ve konuşma etkinliklerinde öğrencilere model olmalıdır. (DOĞRU)

CEVAP: A

3. Ülkemizde 2005 öncesinde ve sonrasında kullanılan ilk okuma ve yazma yöntemlerinin temel özellikleri aşağıdaki gibidir:

2005 ÖNCESİ	2005 SONRASI
- Cümle çözümleme yöntemi	- Ses temelli ilk okuma ve yazma yöntemi
- Tümdengimsel	- Tümevarımsal
- Çözümleme / Ayrıştırma	- Birleştirme
- Ezberleme	- Keşfetme ve Yaratıcılık
- Geleneksel / Davranışçı	- Bilişsel Yapılandırıcılık

Dolayısıyla sorunun doğru cevabı, “Sentezleme, bu yöntemin temel bakış açısıdır.” olacaktır.

Cevap: D

4. İlk okuma ve yazma sürecinde hece öğretiminde kullanılacak hecelerin belirlenmesinde aşağıdaki ilkeler göz önünde bulundurulmalıdır:

- Kolay okunması
- Türkçede kullanım sıklığına sahip olması
- Anlamın açık ve somut olması
- Anlamın görselleştirilebilir (canlandırılabilir, resimlenebilir vb.) olması
- İşlek hece yapısına sahip olması

Dolayısıyla sorunun doğru cevabı, “I, II ve IV” olacaktır.

CEVAP: D

5. Soruda verilen etkinlikler, ilk okuma ve yazmaya hazırlık süreci çalışmalarına göre incelenecek olursa;

A) Sesin kaynağını fark etme (Dinleme Eğitimi)

B) Doğal ve yapay ses kaynaklarına karşılık gelen duyduğu sesleri tanıma (Dinleme Eğitimi)

C) Ses kaynaklarına karşılık gelen duyduğu sesleri ayırt etme ve taklit etme (Dinleme Eğitimi)

D) Dik, eğik, dairesel ve yatay çizgiler çizme (Boyama ve Çizgi Çalışmaları)

E) Doğal ve yapay ses kaynaklarından çıkan sesleri algılama (Dinleme Eğitimi)

CEVAP: D

6. Sesli harfler kelimenin sırasıyla başında, ortasında, sonunda, başında-ortasında tanıtılmalıdır. Dolayısıyla sorunun doğru cevabı, “IV – II – III – I” olacaktır.

CEVAP: E

7. Soruda verilen etkinlikler, ilk okuma ve yazma sürecine göre incelenecek olursa;

- “ç” sesinin geçtiği görsellerin kullanılıp öğrencilere okutulması, sesi hissetme ve tanıma etkinliğidir. Çünkü bu etkinliklerle öğrencilere öğretilmesi amaçlanan ses fark ettirilir.

- Kelime okuma sürecinde bir hecenin üstü kapatılıp öğrencilerin gördükleri heceyi okumaları isteme durumu ise, açıkta kalan heceyi bulma etkinliğidir.

Dolayısıyla sorunun doğru cevabı, “Sesi hissetme ve tanıma – Açıkta kalan heceyi bulma” olacaktır.

CEVAP: C

8. Sorunun doğru cevabı, “Sesi hissetme, tanıma ve ayırt etme” olacaktır. Çünkü okuma ve yazma öğretiminde ilk olarak ses hissettirilmelidir. Ses öğretilirken görselden hareketle harf senaryosu, tekerleme, şarkı ve bilmecelelerden yararlanılabilir. Ardından öğrencilere sesin karşılığı olan harf gösterilmeli ve ses harf ilişkisi kavratılmalıdır.

Cevap: B

9. İlk okuma ve yazma sürecinde öğrenciler harfleri yazmaya başladıklarında öğretmenler öncelikle harfin yazım şekline, geometrisine, yönüne, eğimi ve dikliğine dikkat etmelidir.

Dolayısıyla sorunun doğru cevabı, “Harfin estetik görünümü” olacaktır.

Cevap: A

10. Verilen öncüller, ilk okuma ve yazma sürecinde yer alan temel ilkelere göre incelenecek olursa;

- I. Yazmaya başlamadan önce öğrencilerin parmak, el ve kol kaslarını geliştirmeye yönelik çalışmalar yapılmalıdır. (Doğrudur.)
- II. Seslerin/harflerin öğretiminde alfabedeki sıralama dikkate alınır. (Yanlıştır, çünkü seslerin/harflerin öğretiminde belli ses gruplarına göre hareket edilir.)
- III. Büyük harfler verilirken oluşturulan kelime ve cümlelerden yararlanılabilir. Bunun için özel adların yazım kuralından, cümleye büyük harfle başlama ve başlıkların yazımı kuralından hareket edilebilir. (Doğrudur.)

Dolayısıyla sorunun doğru cevabı, "Yalnız II" olacaktır.

Cevap: B

11. İlk okuma ve yazma sürecinde yer alan ses grupları aşağıdaki gibidir:

Ses Grupları	
1. Grup	E, L, A, K, İ, N
2. Grup	O, M, U, T, Ü, Y
3. Grup	Ö, R, I, D, S, B
4. Grup	Z, Ç, G, Ş, C, P
5. Grup	H, V, Ğ, F, J

Dolayısıyla "Gazi" kelimesinde "G ve z" harfleri 4. ses grubunda oldukları için, öğrenciler henüz bu kelimeyi okuyup yazamazlar.

CEVAP: A

12. Ses temelli cümle yöntemine göre, bir harfin öğretimi sürecinde aşağıdaki basamaklar izlenir:

- Öğretmen, harfin nasıl yazıldığını tahtada gösterir ve öğrencilerle birlikte okur.
- Öğrenciler, alıştırma kitabında büyükçe çizilmiş harfin üzerinden belirtilen ok yönünde yazma çalışması yapar.
- Öğrenciler, dört çizgi üç aralıktan oluşan satır aralarına yazılmış harf örneklerinin üzerinden geçer.
- Öğrenciler, dört çizgi üç aralıktan oluşan satır aralarına harfi yazar.

Dolayısıyla sorunun doğru cevabı, "I – IV – III – II" olacaktır.

Cevap: C

13. Soruda verilen öncüller, "Sesten/Harften, Heceler, Hecelerden Kelimeler, Kelimelerden Cümleler Oluşturma" aşamasının temel ilkelerine göre incelenecek olursa;

- I. Verilen her yeni ses/harf, kendi ses grubu içerisindeki seslerle ilişkilendirilmeli ve diğer ses gruplarından bağımsız bir şekilde heceler ve kelimeler türetilmelidir. (Yanlıştır, çünkü hece ve kelime üretme sürecinde bütün ses grupları birbirleriyle ilişkilendirilmelidir.)
- II. Elde edilen kelime ve cümlelerin anlamları üzerinde durulmalıdır. (Doğrudur.)
- III. Öğrenciler, kelime ve cümle oluşturmaya özendirilmelidir. Oluşturulan kelime, cümleler okunmalı ve yazılmalıdır. (Doğrudur.)

Dolayısıyla sorunun doğru cevabı, "Yalnız I" olacaktır.

Cevap: A

14. Soruda öğretmenin "a" sesinin öğretimini tamamladığı görülmektedir. Bu doğrultuda öğrenilen "e, l, a" olmasıdır. Hece öğretiminde ise ana kural önce kapalı hece (sonun sessiz harf ile biten) sonra ise açık hece (sonu sesli ile biten) heceler yazdırmaktır. Süreç sırasıyla takip edilirse;

- e ve l harfleri paralelinde oluşan heceler: "el" ve "le"

- l ve a paralelinde oluşan heceler: "al" ve "la"

Dolayısıyla sorunun doğru cevabı, "el, le, al, la" olacaktır.

Cevap: D

15. İlk okuma ve yazma sürecinde (1. sınıf düzeyinde) öğrencilere edindirilmesi amaçlanan noktalamalar işaretleri aşağıdaki gibidir:

- Nokta (Cümle sonunda kullanılır.)
- Soru işareti (Soru bildiren cümle sonunda kullanılır.)
- Kısa çizgi (Satır sonuna sığmayan kelimelerin hecelerini ayırmada kullanılır.)
- Kesme işareti (Özel isimlere gelen ekleri ayırmada kullanılır.)
- Ünlem (5. Ses grubu içerisinde verilir. Sevinç, korku, şaşırma gibi duyguları anlatan cümlelerin sonunda kullanılır.)

Cevap: E

1. Soruda verilen öncüller, ilk okuma ve yazma sürecine göre incelenecek olursa;
- Hece öğretimine "a" harfi öğretimi ile başlanmalıdır. (Yanlıştır, çünkü hece öğretimine "l" harfinin öğretimi ile başlanmalıdır.)
 - Harflerin yazımında önce küçük, sonra büyük harfin öğretimi yapılmalıdır. (Yanlıştır, çünkü harflerin yazımında önce büyük, sonra küçük harf öğretilmelidir.)
 - Dairesel çizgi çalışmalarında kalem saat 1 noktasından başlayarak çizgi çizilmelidir. (Yanlıştır, çünkü dairesele çizgi çalışmalarına saat 2 noktasından başlanmalıdır.)
- Dolayısıyla sorunun cevabı, "I, II ve III" olacaktır.

Cevap: E

2. Sorunun doğru cevabı, "Bağımsız okuma ve yazma" olacaktır. Çünkü bu aşamada; seslerin tamamı kavratıldıktan sonra ve temaya başlamadan önce en az iki hafta süreyle öğretmenin rehberliğinde akıcı okuma düzeyini geliştirmek amacıyla okuma çalışmaları (sessiz ve sesli okuma, sesleri doğru çıkarma, vurgu tonlama, anlamlı okuma, koro hâlinde okuma, metin üzerinde konuşma vb.) yapılmalıdır. Bu süreçte öğretmenler, bireysel farklılıkları göz önüne alarak öğrencilerin akıcı okuma becerilerini geliştirme çalışmalarını yürütebilir. Öğrencilerin dil gelişimine (doğru telaffuz, akıcılık, sesleri ayırt etme vb.) katkıda bulunan tekerlemelerin ilk okuma yazma öğretiminde kullanılması önerilmektedir. Okumayı geliştirmeye yönelik tekerleme, sayışma, ninni, bilmece ve maniler sıklıkla kullanılmalıdır.

Cevap: A

3. Sesten hecelere, hecelerden kelimelere, kelimelerden cümlelere ulaşma aşamasında görsellerle ilgili dikkate alınması gereken en önemli husus, cümleler oluşturulurken okunuşu ve yazılışı öğretilmemiş kelimelerin yerine görseller kullanılmamalıdır. Bu doğrultuda öğrencilere balon, un, simit, bal kelimelerini öğreten öğretmenin bunları cümle içinde görselleştirmesi (A, C, D ve E) öğretimsel açıdan uygundur. Ancak öğrenciler henüz "çubuk" kelimesini öğrenmedikleri için bu kelimenin cümle içinde görselinin kullanılması öğretimsel açıdan uygun değildir.

Cevap: B

4. İlk okuma ve yazma sürecinde uygulanan "boyama ve çizgi çalışmaları" için B, C, D ve E seçeneklerinde verilen açıklamalar doğrudur. Ancak A seçeneğinde verilen açıklama, yanlıştır. Çünkü boyama çalışmalarında dışına taşırılmadan ve geniş yüzeylerden dar yüzeylere doğru boyama yapılmalıdır.

Cevap: A

5. Soruda verilen etkinlikler, hece buldurma etkinliklerine göre incelenecek olursa;
- Öğretmenin kamyon kelimesinde – kam hecesinin üzerine kapatıp diğer hecenin okunmasını sağlaması (Açık heceyi buldurma)
 - Öğretmenin vapur kelimesinde – pur hecesinin üzerine kapatıp, elinin altındaki hecenin okunmasını sağlaması (Kapalı heceyi buldurma)
 - Öğretmenin bilmece kelimesinde görünmeyen – ce hecesinin okunmasını sağlaması (Kapalı heceyi buldurma)
- Dolayısıyla sorunun doğru cevabı, "II ve III" olacaktır.

Cevap: E

6. Sessiz harfler kelimenin sırasıyla sonunda, ortasında, başında, başında-ortasında tanıtılmalıdır. Dolayısıyla sorunun doğru cevabı, "IV – II – III – I" olacaktır.

CEVAP: E

7. Soruda verilen öncüller okuma süreci ilkelerine göre incelenecek olursa;
- Öğrencinin okumada sürecinde tam okuyamadığı bölümleri tekrar tekrar okutmak (Doğrudur.)
 - Öğrencilere okuma sürecinde seslerin doğru çıkarılışına yönelik uygulamalar yaptırmak (Doğrudur.)
 - Öğrencilerin yanlış okudukları hecelerin ve kelimelerin doğrusunu söylemek (Yanlıştır, çünkü öğretmenler, yanlış okunan kelimelerin doğrusunu söylemek yerine öğrencilere buldurmalıdır.)
- Dolayısıyla sorunun doğru cevabı, "Yalnız III" olacaktır.

Cevap: C

8. Soruda verilen kelimelerde yer alan harfler ve buldukları ses grupları incelenecek olursa;
- Lale: 1. ses grubu
 - kalem: 2. ses grubu
 - al: 1. ses grubu
 - iki: 1. ses grubu
 - beş: b (3. ses grubu) ve ş (4. ses grubu)
- Dolayısıyla çalışma yaprağında yer almaması gereken kelime, “beş” olacaktır.

Cevap: E

9. “Ses Esaslı İlk Okuma ve Yazma” yönteminin temel ilkeleri aşağıdaki gibidir:
- Yapılandırmacı öğrenmeye en uygun yöntemdir.
 - Birleştirme, Tümevarım, Sentezleme olarak isimlendirilebilir.
 - Keşfetme esasına dayanır.
 - Yaratıcılığı geliştirir.
 - Basitten karmaşığa ilkesine dayanır.
 - Sarmal tasarıma uygundur.

Dolayısıyla sorunun doğru cevabı, “I, II ve III” olacaktır.

Cevap: E

10. Verilen süreçte öğretmenin uyguladığı ölçme ve değerlendirme aracı, gözlem formudur. Çünkü gözlem formu, öğrencilerin bir performansı yerine getirme sürecinde yapılması beklenen ölçütlerin yapıp yapılıp yapılıp düzeyinin “evet-hayır-kısmen” kriterlerine göre değerlendirdiği bir ölçme aracıdır.

Cevap: C

11. Soruda verilen öncüller, ilk okuma ve yazma sürecinin temel ilkelerine göre incelenecek olursa;

I. Yazı yazarken öğrenciler, kâğıdı eğimli tutmayı tercih edebilir. Bu durumda öğrencilere baskı yapılmamalı, yazı kolaylığı açısından kâğıt tutuşu konusunda esnek davranılmalıdır. (Doğrudur.)

II. Öğrencilerin yazı yazarken kalem baş, işaret ve orta parmakları arasında sağlam bir şekilde tutmalarına, işaret parmağını sıkıca bastırmalarına dikkat edilmelidir. (Yanlıştır, çünkü kalem tutmada parmaklar rahat ve serbest olmalı, kalem fazla bastırılmamalıdır.)

III. Her iki kolun üçte ikisi masa üzerinde durmalı, ayaklar rahat vaziyette yan yana yere basmalıdır. (Doğrudur.)

IV. Okuma sürecinde göz ile materyal arasındaki uzaklığın 25-30 cm olması gerektiği sıklıkla hatırlatılmalıdır. (Doğrudur.)

Dolayısıyla sorunun doğru cevabı, “I, III ve IV” olacaktır.

Cevap: D

12. Öğretmenin dönemin başında öğrencilerinin “kitaplara ilgi duyma, okumadaki ritmi fark etme, öykülerle ilgili resim yapma, sözlü yönergeleri izleyebilme ve kalem tutabilme” gibi davranışlarını kontrol etmesi, onların hazırbulunuşluk düzeylerini değerlendirdiğini gösterir. Bu nedenle kullandığı ölçme aracı, “Okuryazarlığa hazır olma gözlem formu” olmalıdır. Diğer öncüllerde verilen ölçme araçları ise okuma ve yazma süreci başladıktan sonra kullanılır.

Dolayısıyla sorunun doğru cevabı, “Yalnız I” olacaktır.

Cevap: A

13. Erken okuryazarlık kavramı genellikle okuma süreci öncesinde etkili bir eğitim süreci ile çocuğa kazandırılması beklenen ve çocuğun okuma-yazma sürecini kolaylaştırması beklenen ön becerilerdir. Erken okuryazarlık, okuma ve yazma değildir. Dolayısıyla A, B, D ve E seçeneklerinde verilen ifadeler, erken okuryazarlık sürecinde bir çocuğun yapabileceği etkinliklerdir. Ancak C seçeneğinde verilen ifade doğru değildir. Çünkü harfleri okuyup yazabilmek, erken okuryazarlık süreci değil, üst dil farkındalığıdır.

Cevap: C

14. Yazı Farkındalığının Gelişim Aşamaları

- Çocuklar ilk olarak, yazılar hakkında sorular sorarlar.
- İkinci aşamada, yazının farklı şekillerinin özelliklerini anlarlar. Örneğin; gazete ve yemek münülerindeki ve yoldaki işaretleri görürler ve yazıların farklılıklarını anlayabilirler.
- Üçüncü olarak, sözcükler arasındaki boşlukları, yazının soldan-sağa ve yukarıdan aşağıya doğru yazdığı bilgisini edinirler.
- Dördüncü olarak, yüksek sesle okunanların yazı ile ilişkisini kavrarlar. Yani birisi yüksek sesle okuma yaptığında metindeki sözcükleri işaret edebilirler.
- Sonuç olarak yazının birimlerini tanırlar ve edinilen bu beceriler okuma yazmanın temelini oluşturur.

Dolayısıyla sorunun doğru cevabı, “I, II, III ve IV” olacaktır.

Cevap: E

15. Sorunun doğru cevabı, “Alfabe öncesi dönem” olacaktır. Çünkü Ehri’nin okuma gelişim modeline göre bu dönemde okuyucular alfabetik kuralı kazanmamışlardır. Çocuklar, görsel ipuçlarını kullanarak yazıyı sesli dile çevirmeye çalışır. Markaların, logoların tanınması bu döneme özgüdür.

Önemli bir uyarı, eğer bu dönem Frith’in okuma gelişim modeline göre sorulmuş olsaydı, cevap “Logografik dönem (evre)” olurdu.

Cevap: A